පවුලේ සාමාජිකයන්ගේ විවිධ වූ අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීම සඳහා එකිනෙකා නිරන්තරයෙන් ඔවුනොවුන්ට උදව් උපකාර කරති. පවුලේ සාමාජිකයන්ගේ යහපත අරමුණු කරගෙන සාමාජිකයෝ ක්‍රියා කරති.

වර්තමාන ජන සමාජයේ පවතින පවුල් ඒකක ඒවායේ සාමාජිකත්වය අනුව,

- න්‍යෂ්ටික පවුල් හා
- විස්තෘත පවුල් (ව්‍යාප්ත පවුල්)

යනුවෙන් වර්ග දෙකකට බෙදා දැක්විය හැකි ය.

න්‍යෂ්ටික පවුල (Nuclear Family)

ඔබේ පවුලේ සාමාජිකයන් පිළිබඳ සිතා බලන්න. ඔබේ පවුල අම්මා, තාත්තා සහ දරුවන්ගෙන් පමණක් සැදුම්ලත් පවුල් ඒකකයක් විය හැකි ය. මව, පියා සහ දරුවන් පමණක් එකට ජීවත් වන පවුල් න්‍යෂ්ටික පවුල් ලෙස හඳුන්වයි.

1.1 රූපය - න්‍යෂ්ටික පවුල

විස්තෘත පවුල (ව්‍යාප්ත පවුල) (Extended Family)

මව, පියා, දරුවන්, පිය පාර්ශ්වයේ ඥාතීන්/ මව් පාර්ශ්වයේ ඥාතීන් කිහිපදෙනෙකු එකට ජීවත් වන පවුල් ඒකක ද අපේ ජන සමාජය තුළ පවතී. සමහර විට ඔබේ පවුල ද එවන් සාමාජිකයන්ගෙන් සමන්විත පවුල් ඒකකයක් විය හැකිය. එවන් පවුල් ඒකක විස්තෘත පවුල් (ව්‍යාප්ත පවුල්) ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

1.2 රූපය - විස්තෘත පවුල

විස්තෘත පවුල යනු ඥාතීන් සමූහයකින් යුක්ත, පරම්පරා තුනක හෝ ඊට වැඩි ගණනක සාමාජිකයන් ගෙන් සමන්විත පවුල් ඒකකයකි.

න්‍යෂ්ටික පවුලකට සාපේක්ෂ ව විස්තෘත පවුල් ඒකකයක විශේෂත්වය

- සාමාජික සංඛ්‍යාව වැඩි නිසා පවුලේ ශක්තිය වැඩිය.
- පවුලේ එදිනෙදා කටයුතු හා පවුලේ ආර්ථික කටයුතු සඳහා ශ්‍රමය ලබා ගැනීමේ පහසුව.
- දරුවන්ට දෙමව්පියන්ගේ මෙන් ම සෙසු සාමාජිකයන්ගේ ආදරය, ආරක්ෂාව හා සෙනෙහස ලැබීම.

1.3 රූපය - ආච්චීට උදව් කරන දරුවෙකු

- වැඩිහිටි සාමාජිකයන්ට සෙසු අයගේ ආදරය, ආරක්ෂාව, සෙනෙහස හා උදව් උපකාර ලැබීම.

- වැඩිහිටියන්ට සැලකීම, ගරු කිරීම, උදව් උපකාර කිරීම, රැකවරණය සැලසීම වැනි උසස් ගුණාංග බාල පරපුරට කුඩා කල සිට හුරු පුරුදු වීම.

- බාල පරපුරට සංස්කෘතිය පවරා දීමේ පහසුව.

1.4 රූපය - පවුලේ සාමාජිකයන් එක්ව ගෙවත්තේ වැඩෙහි යෙදෙන අවස්ථාවක්

- වගකීම් බෙදී යාම නිසා පවුලේ කටයුතු පහසුවෙන් හා සැහැල්ලුවෙන් ඉටු කර ගත හැකි වීම.

- දරුවන් රැකබලා ගැනීමේ වගකීම සාමාජිකයන් අතර බෙදී යාම.

- බාහිර ජන සමාජය සමඟ පුළුල් සබඳතා ගොඩනගා ගැනීමට හැකි වීම.

විස්තෘත පවුලක සාමාජිකයෙකු ලෙස ජීවත් වීම නිසා මෙවන් ප්‍රතිලාභ රැසක් භුක්ති විඳීමට සාමාජිකයන්ට අවස්ථාව ලැබේ. එහෙත් දෙමව්පියන් දුර බැහැර ප්‍රදේශවල රැකියාවල නිරත වීම, නිවාසවල ඉඩකඩ ප්‍රමාණවත් නොවීම ආදි සමාජ ආර්ථික හේතුවල බලපෑම නිසා විස්තෘත පවුල් වෙනුවට න්‍යෂ්ටික පවුල් ලෙස පවුල් ඒකක සංවිධානය වීම වර්තමාන සමාජය තුළ දක්නට ලැබේ.

එසේ වුවද ආච්චී, සීයා සහ ඥාතීන් සමඟ හැකි සෑම විටම සබඳතා පැවැත්වීම, ඔවුන් හා එක්ව කටයුතු කිරීම, ඔවුන් රැක බලා ගැනීමට කටයුතු කිරීම, න්‍යෂ්ටික පවුල්වල සාමාජිකයෝ ද සිදු කරති. එසේ කටයුතු කිරීම පවුලේ සාමාජිකයන්ගේ මෙන් ම සමස්ත සමාජයේ යහපැවැත්මට ද හේතු වේ.

පවුල තුළ දක්නට ලැබෙන පොදු ලක්ෂණ

පවුල් ඒකකයක සංයුතිය, එහි ක්‍රියාකාරීත්වය හා පැවැත්ම පිළිබඳ කරුණු විමසා බලන විට එහි කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ රාශියක් දක්නට ලැබේ. ඉන් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- ඥාතිත්වය මත ගොඩනැගී තිබීම.
- න්‍යෂ්ටික පවුලක් සුළු සාමාජික සංඛ්‍යාවකින් ද, විස්තෘත පවුලක් ඊට සාපේක්ෂව වැඩි සාමාජික සංඛ්‍යාවකින් ද සමන්විත වීම.
- සාමාජිකයන් එක් වාසස්ථානයක ජීවත් වීම.
- සාමාජිකයන් අතර සමීප සබඳතා පැවතීම.
- පවුල සතු සම්පත් සාධාරණ පදනමක් මත සාමාජිකයන් අතර බෙදා හදා ගැනීම.
- සාමාජිකයන්ගේ යහපත අරමුණු කරගෙන එකිනෙකාට බලපෑම් කිරීම.
- පවුලේ සාමාජිකයන්ගේ පොදු යහපත මූලික අරමුණ ලෙස සලකා කටයුතු කිරීම.
- ආදරය, කරුණාව, දයාව වැනි ගුණාංග පදනම් කරගෙන සාමාජිකයන් අතර ඉතා සමීප සබඳතා පැවතීම.

පවුල් ඒකක ස්ථාවර වීම, ශක්තිමත් වීම හා ගුණවත් වීම යහගුණයෙන් පිරි ස්ථාවර ජන සමාජයක පැවැත්මට ද පදනම වේ.